

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2018.G.24, 22 november 2018

Bladluizen in wintergranen Toestand 19-20 november 2018: Aantastingen licht afgenomen

Op 19 en 20 november werden door het LCG opnieuw bladluistellingen uitgevoerd op verscheidene locaties.

De tellingen werden uitgevoerd in West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. De waarnemingen omvatten 20 waarnemingen in wintergerst en 19 waarnemingen in wintertarwe.

SAMENGEVAT: BLADLUIZEN IN WINTERGRANEN

De aantastingen namen afgelopen week globaal slechts licht af. De koudere nachten en dagen zijn inderdaad gunstig geweest voor een stabilisatie tot lichte afname. Dit najaar eindigen we op een gemiddeld hoog aantastingsniveau.

De bladluisdruk is zoals steeds sterk perceelsafhankelijk. Ook op perceelsniveau kan de bladluisdruk sterk verschillen tussen tellingen aan de rand van het perceel (grenzend aan graskant, maïsstoppel, waardplanten, ...: met wellicht hogere bladluisdruk) of midden in het veld. Een degelijke controle op bladluizen moet op verscheidene plaatsen op het perceel gebeuren.

Voor de wintergranen die niet (meer) beschermd zijn tegen het dwergvergelingsvirus/bladluizen blijft het nog steeds noodzakelijk een controle uit te voeren op de aanwezigheid van bladluizen. Zeker bij percelen wintergranen gezaaid tot en met oktober. Vóór het ingaan van de winter moet een degelijke controle gebeuren.



De 14 waarnemingen in **wintergerst** zonder insecticidebehandeling tonen dat gemiddeld 11,6% van de planten bezet is met minstens één bladluis, gaande van 2,0 tot maar liefst 30,8% van de planten.

Op maar liefst 11 van de 14 waarnemingsplaatsen bleek meer dan 5% van de planten bezet met minstens één bladluis.

Op de helft van de waarnemingsplaatsen is zelfs meer dan 10% van de planten bezet met minstens één bladluis; dit zijn percelen gezaaid vóór half oktober.

Gemiddeld werden 1 tot 2 luizen per plant waargenomen.

Op de 11 percelen wintergerst die deze én ook vorige week werden geëvalueerd, is de bladluisdruk afgelopen week licht afgenomen van 11,6% vorige week naar 9,5% van de planten bezet met minstens één bladluis deze week. Dit betekent dat de bladluisdruk globaal min of meer stabiliseert. Dit is echter nog steeds op een hoog niveau van aantasting. Toch werd op drie percelen opnieuw een toename vastgesteld.

Ook 6 percelen wintergerst met insecticidebehandeling werden geëvalueerd, 3 met zaai-zaadbehandeling en 3 percelen met een bladluisbespuiting:

- Op de 3 percelen met Argento zaai-zaadbehandeling gezaaid tussen 25 september en 6 oktober was er één perceel met maximaal slechts 0,9% van de planten bezet met minstens één bladluis. Op twee andere werden er geen bladluizen vastgesteld.
- Op de 3 percelen met een bladluisbespuiting behandeld tussen 25 oktober en 8 november is maximaal slechts 2% van de planten bezet met minstens 1 bladluis. Op deze percelen is de bladluisdruk op hetzelfde niveau gebleven als vorige week.

Op de 15 onbehandelde wintertarwepercelen is gemiddeld 4,8% van de planten bezet met minstens één bladluis. De aantasting varieert van 0 tot zelfs 18,0% van de planten bezet met minstens één bladluis. De hoogste aantastingen (15,8 en 18,0%) worden opnieuw vastgesteld bij de vroege zaai (begin

oktober). Doch op het perceel te Bottelare gezaaid op 18 oktober kwamen er ook veel bladluizen voor, namelijk 10,5%!

Op maar liefst 40% van de percelen, namelijk 6 op 15 percelen, is minstens 5% van de planten bezet met minstens 1 bladluis.

Op de 13 percelen wintertarwe die ook vorige week geëvalueerd werden, is (net zoals in de wintergerst) de bladluisdruk deze week licht afgenomen: 6,5% vorige week en 4,4% van de planten bezet met minstens één bladluis deze week. De evolutie van de aantastingsgraad in de onbehandelde wintertarwe is globaal dalend tot status quo.

Er werden terug 4 percelen wintertarwe met insecticidebehandeling opgevolgd:

- Op de 3 percelen wintertarwe met een bladluisbespuiting tussen 23 en 25 oktober was maximaal slechts 2% van de planten bezet met minstens één bladluis.
- Er werd ook één perceel wintertarwe geëvalueerd met Argento zaaizaadbehandeling gezaaid op 4 oktober. Er werden zoals vorige week geen bladluizen vastgesteld.

Op de meeste percelen wintergranen werden voor de overgrote meerderheid **ongevleugelde bladluizen** waargenomen.

WINTERGERST

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	19-20 november			12-14 november	2-7 november	29-31 oktober	22-26 oktober	15-19 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Limburg										
Kermt	10 oktober	2 ^e blad - uitstoeling	30,8%	2,2	40,5%	46,3%	47,0%	9,3%	-	onbeschuut langs mais (geogst tussen 22 en 29 oktober) en gras
Koninksem	5 oktober	uitstoeling	7,7%	2,2	8,0%	7,3%	8,5%	4,3%	1,0%	onbeschuut, langs vanggewas
Mielen-boven-Aalst	26 september	uitstoeling	7,0%	1,4	6,0%	8,5%	11,0%	1,3%	7,5%	onbeschuut, langs gras
Riemst	10 oktober	uitstoeling	12,0%	1,6	8,8%	13,3%	9,8%	4,5%	-	onbeschuut langs vanggewas, haagkant
Vlaams-Brabant										
Dilbeek	9 oktober	begin uitstoeling	2,0%	1,2	2,3%	8,0%	5,7%	12,0%	-	onbeschuut
Huldenberg	8 oktober				8,0%	16,5%	7,0%	-	12,2%	bosrijke omgeving
Huldenberg	10 oktober	3 ^e blad	14,3%	1,5	-	-	13,7%	24,0%	-	onbeschuut langs mais en gras
Kumtich	10 oktober	3 ^e blad - uitstoeling	6,8% (telling midden perceel)	1,4	8,5% (telling midden perceel)	21,5% (telling tegen rand én midden perceel)	11,0% (telling tegen rand én midden perceel)	5,5% (telling tegen rand én midden perceel)	-	onbeschuut langs vanggewas en opslag van wintergerst bij de tellingen tussen 22 oktober en 7 november kwamen de meeste bladluizen voor aan de perceelsrand
Tielt-Winge	3 oktober	4 ^e -5 ^e blad	16,0%	1,4	13,5%	25,0%	14,0%	24,0%	-	langs maïsstoppel en gele mosterd
Oost-Vlaanderen										
Bottelare	19 september	einde uitstoeling	18,0%	0,3	-	37,0%	-	69,0%	89,5%	onbeschuut, naast korrelmaïsstoppel (geogst tussen 16 en 22 oktober)
Bottelare	5 oktober	begin uitstoeling	25,5%	0,5	-	50,5%	-	73,0%	50,0%	onbeschuut, naast korrelmaïsstoppel (geogst tussen 16 en 22 oktober)
Nieuwenhove	5 oktober		5,5%	1,6	14,5%	47,0%	36,0%	32,7%	16,3%	naast korrelmaïsstoppel
West-Vlaanderen										
Zuid-Oostelijk gedeelte										
Helkijn	3 oktober	uitstoeling	10,4%	1,1	17,8%	18,0%	16,7%	22,7%	17,8%	deels beschuut, langs maïsstoppel
Poperinge	11 oktober	3 ^e blad - uitstoeling	2,8%	1,2	3,0%	1,8%	1,8%	4,5%	5,8%	deels beschuut, langs gras en wintertarwe, in de buurt van maïs (gedorsen op 22 oktober)
Brielen	4 oktober	uitstoeling	3,8%	1	4,5%	-	-	-	-	beschuut, langs bomenrij en grenzend aan vanggewas

WINTERGERST: percelen met Argento zaaizaadbehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	19-20 november			12-13 november	5-6 november	29-30 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Vlaams-Brabant								
Bierbeek	4 oktober	4 ^e blad	0%	0	3,5%	0,8%	2,5%	beschuut: langs haag, gras, vanggewas
Haasrode	6 oktober	4 ^e blad	0%	0	1,5%	0%	0%	onbeschuut, langs mais en gras
Oost-vlaanderen								
Oudenaarde	25 september	uitstoeling	0,9%	1	0%	0,2%	-	deels beschuut

WINTERGERST: percelen met bladluisbespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	19-20 november			12-14 november	5-7 november	29-31 oktober	Bladluisbespuiting	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis		
Vlaams-Brabant Huldenberg (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	8 oktober				2,0%	2,5%	0,5%	19 oktober: Cytox 0,2 l/ha	bosrijke omgeving
Kuntich (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	10 oktober	3 ^e blad - uitstoeling	0,5%	1	0,5%	-	-	5 november: Minuet 0,1 l/ha	onbeschut langs vanggewas en opslag wintergerst
Oost-Vlaanderen Nieuwenhove (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	5 oktober		1,5%	1	0%	21,5%	4,0%	22 oktober: Cythrin Max 40 ml/ha 8 november: Fury 100 EW 0,1 l/ha	naast korrelmaïsstoppel
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte Poperinge (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	11 oktober	3 ^e blad - uitstoeling	2,0%	1	2,3%	1,3%	0,3%	25 oktober: Sherpa 200 EC 0,1 l/ha	deels beschut, langs gras en winterarwe, in de buurt van maïs (gedorsen op 22 oktober)

WINTERTARWE

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	19-20 november			12-13 november	5-6 november	29-30 oktober	22-23 oktober	15-16 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Limburg										
Piringen	17 oktober	1 ^e -2 ^e blad	0,8%	1	1,8%	2,3%	0%	-	-	beschut langs maïsstoppel en vanggewas
Piringen	26 oktober	1 ^e blad	4,7%	2	-	-	-	-	-	
Oost-Vlaanderen										
Bottelare	18 oktober	1 ^e blad	10,5%	0,1	-	4,0%	-	-	-	onbeschut, naast zwaar geïnfecteerde maïs geoogst
Nieuwenhove	19 oktober		2,0%	2,3	2,5%	-	-	-	-	
Zwalm	15 oktober	2 ^e -3 ^e blad	1,6%	1,3	8,2%	8,9%	-	-	-	deels beschut langs haag
Zwalm	21 oktober	1 ^e -2 ^e blad	0%	0	2,0%	-	-	-	-	onbeschut langs weide
Vlaams-Brabant										
Houwaart	19 oktober	1 ^e -2 ^e blad	5,0%	1,1	9,0%	-	-	-	-	
West-Vlaanderen										
Zuid-Oostelijk gedeelte										
Otegem	3 oktober	uitstoeling	15,8%	1,7	16,4%	20,4%	16,2%	12,7%	9,3%	onbeschut, langs maïsstoppel (geoogst tussen 16 en 22 oktober)
Zwevegem	18 oktober	1 ^e -2 ^e blad	2,2%	1,2	5,6%	5,1%	-	-	-	onbeschut
Poperinge	10 oktober	5 ^e blad	6,7%	1,4	5,6%	6,9%	12,9%	21,1%	-	deels beschut, langs maïsstoppel
Poperinge	23 oktober	1 ^e blad	1,5%	1	-	-	-	-	-	onbeschut langs geoogste maïs en vanggewas
Regio kust										
Houtem	4 oktober	uitstoeling	18,0%	1,6	19,1%	11,1%	15,6%	18,7%	-	onbeschut
Houtem	20 oktober	1 ^e 2 ^e blad	1,6%	1,9	3,3%	-	-	-	-	onbeschut
Koksijde	22 oktober	1 ^e blad	0,7%	1	0%	-	-	-	-	onbeschut
Gistel	13 oktober	2 ^e -3 ^e blad	1,1%	1	4,4%	2,0%	3,1%	3,3%	-	onbeschut
Westkapelle	13 oktober	2 ^e -3 ^e blad	2,4%	1,1	6,7%	-	-	-	-	onbeschut

WINTERTARWE: perceel met Argento zaaizaadbehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	19 november			12 november	5 november	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
West-Vlaanderen							
Regio kust							
Stalhille	4 oktober	uitstoeling	0%	0	0%	1,8%	onbeschut

WINTERTARWE: percelen met bladluisbespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	19-20 november			12-13 november	5-6 november	22-23 oktober	Bladluisbespuiting	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis	% planten bezet met minstens 1 bladluis		
West-Vlaanderen									
Zuid-Oostelijk gedeelte									
Otegem (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	3 oktober	uitstoeling	0%	0	0%	0%	6,4%	16 oktober (*): Fury 100 EW 0,1 l/ha 25 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha	onbeschat, langs maïsstoppel (geogst tussen 16 en 22 oktober)
Poperinge (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	10 oktober	5 ^e blad	2,0%	1	3,5%	-	-	24 oktober: Patriot Protech 0,3 l/ha	deels beschat, langs maïsstoppel
Regio kust									
Houtem (zelfde perceel als hierboven zonder insecticidebehandeling)	4 oktober	uitstoeling	0%	0	2,5%	3,0%	12,9%	15 oktober (*): Patriot 0,2 l/ha 23 oktober: Fury 100 EW 0,1 l/ha	onbeschat

(*) Op 15 en 16 oktober was het zeer warm weer voor de tijd van het jaar en volop zon!

1. Percelen wintergranen die niet beschermd zijn tegen het dwergvergelingsvirus/bladluizen

We stellen vast dat in het LCG-waarnemingsnetwerk in Vlaanderen bij wintertarwezaai in de derde week van oktober er nog een belangrijke bladluisdruk kan voorkomen (vb. Bottelare zaai wintertarwe 18 oktober, 10,5% van de planten bezet met minstens 1 bladluis)! Zelfs het wintertarweperceel te Piringen gezaaid op 26 oktober bereikt nagenoeg 5% van de planten bezet met minstens 1 bladluis!

Vandaar is het absoluut nodig de wintergranen gezaaid tot en met oktober zeer goed op te volgen op de aanwezigheid van bladluizen! De weersomstandigheden zijn momenteel niet bevorderlijk voor de activiteit van de bladluizen. Doch we zien dat de bladluisdruk deze week niet spectaculair afgenomen is tengevolge van de voorbije koudere week. Hoe zullen de weersomstandigheden verder evolueren? Waakzaamheid blijft zeker geboden. Vóór het ingaan van de winter dient een degelijke controle uitgevoerd te worden.

De **behandelingsdrempel op het einde van de vluchten bij het ingaan van de winter** ligt veel lager dan in de herfst, namelijk vanaf het moment dat 1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis. (Bron: Livre Blanc "Céréales – septembre 2014"). Een "winter" impliceert een winter met voldoende winterse weersomstandigheden.

Op het einde van de winter wordt een bladluisbehandeling aanbevolen vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn, ongeacht het aantal (Bron: Livre Blanc "Céréales" – septembre 2014).

2. Percelen wintergranen waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd

Op deze percelen dient de bladluisdruk opnieuw opgevolgd te worden wanneer de werkingsduur van de insecticidebespuiting naar zijn einde loopt en het weer opnieuw aanhoudend zacht zou worden. De toegelaten middelen zijn niet systemisch en bieden geen bescherming aan de nieuwe blaadjes gevormd na de behandeling, deze percelen kunnen opnieuw aangetast worden door bladluizen.

3. Rassen wintergerst tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus

De rassen wintergerst die tolerant zijn ten aanzien van het dwergvergelingsvirus (Rafaela, Domino, Novira, LG Zebra, Hironde, ...) zijn beschermd ten aanzien van het dwergvergelingsvirus. (Bron: naar CADCO-Actualité-Céréales 20 novembre 2018)

4. Percelen wintergranen met specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen

De percelen wintergranen behandeld met Argento (gezaaid in de geadviseerde zaaiperiode) zijn momenteel op de LCG-waarnemingspercelen nog steeds voldoende beschermd. Het is aangewezen om in geval van aanhoudend zachte weersomstandigheden en bij hoge bladluisdruk de bladluis-aantastingen op dergelijke percelen (gezaaid in de geadviseerde zaaiperiode) op te volgen vanaf 10-15 november.

5. Gewasbespuiting met insecticiden – behandelingsdrempel:

- **De behandelingsdrempel volgens Livre Blanc "Céréales" (Gembloux, België)** is verschillend naargelang het moment/tijdstip (Bron: Livre Blanc "Céréales" – septembre 2014, Université de Liège – Gembloux Agro-Bio Tech, België):

- op het einde van de vluchten (ten laatste half november) bij het ingaan van de winter ligt de behandelingsdrempel veel lager dan in de herfst, namelijk vanaf het moment dat **1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen**, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis. Een "winter" impliceert een winter met voldoende winterse weersomstandigheden.
- op het einde van de winter wordt een bladluisbehandeling aanbevolen **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal. Na de winter kan het vergelingsvirus namelijk zeer snel uitbreiden en leiden tot belangrijke schade, zelfs bij aanwezigheid van zeer weinig virulente bladluizen.

Opmerking: we weten niet hoeveel % van de bladluizen momenteel virusdragend is in Vlaanderen. Het is zeker aangewezen de nodige behoedzaamheid in acht te nemen!

- **De behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)** adviseert de bladluizen onmiddellijk te behandelen van het ogenblik dat 10% van de planten bezet is met minstens één bladluis. Bij een lagere bezettingsgraad wordt er geadviseerd te behandelen wanneer de bladluizen meer dan 10 dagen aanwezig blijven wat ook het % aangetaste planten is (Bron: Arvalis, Institut du végétal, Blé

tendre d'hiver, Orge d'hiver, Variétés et interventions d'automne 2017-2018, Région Hauts-de-France).

Men dient behoedzaam te zijn met het feit dat vanaf de tweede helft van november de kans om een behandeling in goede omstandigheden uit te voeren doorgaans vermindert omwille van ongunstige weersomstandigheden en het moeilijk of niet toegankelijk worden van de percelen.

Info omtrent "[Bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#)" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be).

VOLGEND BERICHT: Dit bericht is het laatste voor wat de bladluisdruk betreft in wintergranen dit najaar 2018. Indien verder een belangrijke evolutie waar te nemen is omtrent de bladluisdruk dit najaar, zal deze weliswaar bericht worden. Indien geen bijkomend bericht, is de volgende berichtgeving omtrent de toestand van de bladluisdruk voorzien in het voorjaar 2019.

De LCG-Graanberichten worden per mail en per post verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-waarschuwingberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbek-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Proefcentrum Herent/Provincie Vlaams-Brabant